

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА ДЕЦЕ

- Угрожена деца

- Карактеристике угрожене деце:

1. Отуђеност

2. Маргинализација

3. Поремећен лични развој и уклапање у друштвене токове

4. Психо-социјално заостајање

5. Сиромаштво, беда

6. Структурално-функционални поремећај у породици

- Више од 1/3 корисника социјалне заштите - званичан податак, а незваничан – већи број

Структура угрожене деце

1. Деца угрожена породичном ситуацијом
2. Деца са поремећајима понашања
3. Деца ометена у развоју

Деца угрожена породичном ситуацијом

- око 70% од укупног броја деце социјалне заштите – деца без родитељског старања, самохраних родитеља, из материјално угрожених породица, из породица са поремећеним односима, разведених родитеља, презапослених родитеља, алкохоличара, наркомана
- занемаривање деце, напуштање, не извршавање родитељских обавеза, злоупотреба дечјег рада

Деца без родитељског старања

- Одсуство родитељског старања, пре свега на млађем узрасту, доводи децу до стања високог ризика на егзистенцијалном, психо-физичком, социјалном и васпитно-образовном плану
- Емоционално оштећење – услед лишености родитељске љубави, пре свега мајке
- Дете које нема живе родитеље, дете непознатих родитеља, дете чији су родитељи лишени права на чување и васпитање детета, дете чији су родитељи потпуно лишени родитељског права (пословне способности) и дете чији родитељи не показују озбиљан интерес за дете
- Право на заштиту – обичајна и законска заштита – Породични закон и Конвенција о правима детета УН

Деца са поремећајима у понашању

- Малолетнички криминалитет, просјачење, скитња, проституција, наркоманија, алкохолизам, асоцијално понашање
- Генератори друштвених девијација: масовно сиромаштво, незапосленост, беда, фаворизовање насилних начина решавања конфликта, преступништво, малолетнички криминализам (немоћ друштва и висок степен толеранције)

Деца ометена у физичком развоју

- Вишеструка ометеност – око 30%
- Телесни инвалидитет – око 27%
- Глува и наглува деца – око 20%
- Слабовида и слепа деца – око 14%
- Поремећај говора – око 9%
- Слаба афирмација породичног смештаја
- Установе за телесну инвалидну децу, материјална помоћ и старатељство

Деца ометена у психичком развоју

- Телесни, ментални и емоционални раст и развој заостају за стандардима и нивоима развијености деце истог узраста
- Деца са психичким проблемима и болестима развојног доба
- Аутистична деца
- Деца са тешкоћама у интелектуалном функционисању
- Деца са сметњама у социо-емоционалном развоју
- Деца са тежим поремећајима понашања
- Смештај у установе за ментално ретардирану децу, материјална помоћ и старатељство

Деца из маргинализованих група

- Особе које постају маргинализоване групе својим рођењем (етничка маргинализација – Роми, урођени хендикеп, сексуална различитост) или са маргинализацијом која се стиче у току живота (настанак хендикепа, ХИВ, проституција...)
- Највећи број ромске деце – 80% живи у сиромаштву, 60% функционално или реално неписмено (категорисани као ``ментално заостали``) – укључивање у школски систем и интеграционе процесе у друштву
- Старатељство, усвајање, смештај у дечје домове, домови за одојчад и малу децу....

Друштвена заштита угрожене деце

- 1924.год. – Женевска декларација о правима детета
- 1989 – Конвенција о правима детета - ``детету, обзиром на његову физичку и менталну незрелост, потребни посебна заштита и брига, укључујући одговарајућу правну заштиту како пре, тако и после рођења``
- 1990.год. – Факултативни протокол о учешћу деце у оружаним сукобима и Факултативни протокол о продаји деце, дечјој проституцији и порнографији

- Влада РС и Министарство просвете – Посебан протокол о заштити деце од насиља, злостављања и злоупотребе у васпитно-образовним установама
- **Конвенција о правима детета истиче:**
 1. примарну улогу раста и развоја у породичној средини, у атмосфери среће, љубави и разумевања, у циљу складног развоја личности
 2. Правну и другу заштиту деце пре и после рођења, важност поштовања културних вредности заједнице и међународну сарадњу у заштити деце

Друштвена брига за децу- социјални рад

- Служба за социјални рад – социјални радник
- Социјални рад:
 1. **Социјална сигурност** – осећај сигурности појединца, породице, друштвених групација да се њихова економска и друштвена позиција неће погоршати
 2. **Социјална брига** – обезбеђује и остварује помоћ за подмирење основних животних потреба социјално угружених лица и немоћне деце
 3. **Социјална заштита** – превентивна заштита – право сваког појединца и породице на заштиту и помоћ

Облици заштите:

- Старатељство
- Породични смештај – хранитељство
- Смештај у дечје домове
- Усвајање
- Домови за одојчад и малу децу
- Домови за децу ометену у развоју
- Сигурна кућа
- Домови за васпитно запуштену децу

Старатељство

- Вид помоћи деци која су привремено без родитеља (родитељи наркомани, дужа хоспитализација...) када се члан уже или шире породице поставља за привремено одговорно лице
- Обавезе као прави родитељи – емоционална сигурност, неутралисање туге, страха, депресије

Породични смештај – хранитељство

- Организовани облик социјалне заштите – поверавање деце новим, одабраним породицама уз материјалну надокнаду
- Одржавање контакта са природном породицом; брига о деци уз уважавање језичког, верског, културног и етничког порекла
- Развој емоционалне сигурности и развој социјалних односа

Домови за одојчад и малу децу

- Вид социјалне заштите када родитељи трајно или привремено немају могућност да одгајају дете
- Сарадња служби за социјални рад и стручне службе у дому
- Домски смештај обезбеђује за децу која имају родитеље, а ли је њихо развој ометен породичним приликама (свађе, туче...), у случајевима здравствене проблематике породице (алкохолизам наркоманија...), код коришћења деце у прошњи, код неконтролисаног физичког кажњавања деце, материјална несигурност у породици
- Негује се припадност групи, смаисао за колектив и солидарност, самодисциплина, толеранција и поштовање
- Мане домског смештаја: агресивност, недостаци у емоционалном развоју, егоцентричност, осећајни поремећаји (страх, депресија), поремећаји социјалног и моралног понашања
- Задатак домова: подстицање раста и развоја, проналажење личног животног смисла, неговање осећаја поверења, припадност.
- Остављање деце привремено док се не регулишу породични односи, материјално и стамбено питање

Усвајање деце

- Строго протоколисано и законски уређено услед трајног напуштања деце, одбацивања, смрти родитеља
- Усвојиоци – предуслови: одређене моралне, социјалне, економске, друштвене карактеристике – испитивање мотивације, праћење процеса адаптације, праћење и евалуација усвојења
- Саопштавање детету од стране служби и будућих родитеља

Домови за децу и омладину у развоју

- за децу са умереним, тежим или тешким менталним ометеностима
- обезбеђивање одговарајућих облика васпитања и образовања, оспособљавање за рад, потпуно и трајно збрињавање, формирање радионица за рад под специјалним условима, радно ангажовање

Сигурна кућа

- Прихватилиште за мајку и дете угрожене породичним насиљем
- Пружање базичне емоционалне, физичке и егзистенцијалне сигурности у процесу осамостаљивања
- Психосоцијална подршка, правна помоћ

ИНКЛУЗИЈА У ВРТИЋИМА И ШКОЛАМА

- Инклузивно образовање – могућност обезбеђивања образовања свој деци, без обзира на различитост
- Укључивање деце из маргинализованих група: блажим сензорним сметњама, различитим степеном логопатије, , инвалидитетом, лакшим тешкоћама у интелектуалном развоју и емоционалним тешкоћама.

Инклузивни вртић

- По мери детета са уважавањем различитости био-психо-социјалног статуса детета (језички, моторни и интелектуални развој)
- Учење уз додатну помоћ
- Индивидуални рад, сарадња са родитељима
- Интеракција са вршњацима, социјализација, прихватање, самопоштовање
- Континуитет остваривања животних улога у каснијим фазама живота
- Отвореност и правичност, подршка различитости, изградња сарадње и прихватања, побољшавање наставе и средине за учење
- Учење емпатије и пружања помоћи другима, развоје солидарности, толеранције

Општи принципи и начела инклузије у образовању

1. Пружање једнаких шанси свима - свако дете има право на образовање
2. Континуирани процес промена у циљу јачања и подстицања различитих облика партиципације ученика, наставника, родитеља и чланове локалне заједнице
3. Целовито усмеравање система образовања